

Łubin żółty

Wśród gatunków bobowatych grubonasiennych uprawianych na nasiona w Polsce łubin żółty cechuje się najmniejszym potencjałem plonotwórczym, ale także najmniejszymi wymaganiami siedliskowymi. Ponadto w porównaniu do innych tradycyjnych bobowatych grubonasiennych, wyróżnia się największą zawartością białka w nasionach. Uprawa łubinu żółtego jest ważna, gdyż można go siać na glebach lekkich, piaszczystych, o kwaśnym odczynie. Jest wysiewany w czystym siewie lub w mieszankach jako plon główny na nasiona oraz w siewie poplonowym z przeznaczeniem na zieloną masę. Łubin żółty jest cenną rośliną w zmianowaniu przede wszystkim tam, gdzie dobór gatunków jest ograniczony ze względu na słabe stanowiska. Przyczynia się wtedy do poprawy ich produktywności, zwłaszcza dla rośliny następczej. Rośliny łubinu żółtego wytwarzają silny i głęboki system korzeniowy, który ma zdolność pobierania składników pokarmowych z głębszych warstw gleby, a także gromadzenia związków azotowych.

Produkcja materiału siewnego odmian łubinu żółtego w ostatnich kilku latach spada. W latach 2021-2023 nasiona kwalifikowane wyprodukowano na areale zaledwie 315-400 ha. W porównaniu do roku 2015, w którym produkcja wszystkich nasion bobowatych grubonasiennych była znacząco największa, a nasiona kwalifikowane łubinu żółtego pozyskano z powierzchni 3,5 tys. ha, obecny areal jest blisko dziesięciokrotnie mniejszy. Także w porównaniu do łubinu wąskolistnego powierzchnia produkcji materiału kwalifikowanego jest wyraźnie mniejsza, przy czym liczba odmian w Krajowym rejestrze (KR) w ostatnich latach nie przekracza dziesięciu. Ruch odmianowy w łubinie żółtym jest niewielki także dlatego, że hodowla twórcza nie należy do łatwych. Ponadto, rośliny łubinu żółtego, podobnie jak łubinu białego, są szybciej i mocniej atakowane przez antraknozę niż rośliny łubinu wąskolistnego. Jak dotychczas, znaleziono jedynie częściowe genetyczne źródło odporności na wywołującego ją patogena (*Glomerella cingulata*/*Coletotrichum lupini*). Występowanie antraknozy w łubinie żółtym ma znaczenie gospodarcze, zarówno dla upraw produkcyjnych przeznaczonych na nasiona paszowe, jak i w reprodukcji nasiennej, gdyż straty plonu nasion spowodowane wystąpieniem choroby mogą być bardzo duże.

W ostatnich trzech latach do KR wpisano tylko jedną odmianę, która została zarejestrowana w 2024 roku. Aktualny stan KR to dziewięć polskich odmian o niskiej zawartości alkaloidów w nasionach i niesamokończącym typie wzrostu. Obecnie w KR nie ma żadnej odmiany samokoń- - 49 - czącej. W ostatnich trzech latach nie badano w doświadczeniach porejestrowych odmiany Dukat

Tabela 13.1. Łubin żółty. Odmiany badane w roku 2024.

Lp.	Odmiana	Rok wpisania do krajowego rejestru	Zachowujący/pełnomocnik
	1	2	3
odmiany niesamokończące (tradycyjne)			
1	Mister	2003	Poznańska Hodowla Roślin Sp. z o.o.; ul. Kasztanowa 5, 63-004 Tulce
2	Bursztyn	2014	Poznańska Hodowla Roślin Sp. z o.o.; ul. Kasztanowa 5, 63-004 Tulce
3	Puma	2017	Hodowla Roślin Smolice sp. z o.o. Grupa IHAR ; Smolice 146, 63-740 Kobylin
4	Diament	2019	Poznańska Hodowla Roślin Sp. z o.o.; ul. Kasztanowa 5, 63-004 Tulce
5	Goldeneye	2019	Poznańska Hodowla Roślin Sp. z o.o.; ul. Kasztanowa 5, 63-004 Tulce
6	Salut	2020	Hodowla Roślin Smolice sp. z o.o. Grupa IHAR ; Smolice 146, 63-740 Kobylin
7	Opal	2024	Poznańska Hodowla Roślin Sp. z o.o.; ul. Kasztanowa 5, 63-004 Tulce

Tabela 13.2. Łubin żółty. Warunki polowe doświadczeń. Rok zbioru 2024.

Miejscowość	Białogard	Rarwino	Karżniczka
Powiat	Białogardzki	Kamień Pomorski	Słupsk
1	2	3	4
Kompleks rolniczej przydatności gleby	Żytni bardzo dobry	Żytni dobry	Żytni bardzo dobry
Klasa bonitacyjna gleby	III b	IV a	III a
Zasobność gleby w P ₂ O ₅ (mg/100g)	19,3 w	20,3 bw	19,3 w
Zasobność gleby w K ₂ O (mg/100g)	11,2 śr	16,6 w	24,8 bw
Zasobność gleby w MgO (mg/100g)	4,5 śr	3,5 śr	5,2 śr
pH gleby	5,5	5,9	5,7
Przedplon	Pszenica jara	Pszenica jara	Pszenica ozima
Nawożenie mineralne (kg/ha)			
N	-	-	24
P ₂ O ₅	20	-	60
K ₂ O	70	42	90
Środki ochrony roślin			
Zaprawa nasienna	-	-	-
Herbicydy	Amstaf 800 EC- 4 l/ha Fusilade Forte 150 EC- 1,7 l/ha	Amstaf 800 EC- 1,5 l/ha Wing P 462,5 EC- 2 l/ha	Boxer 800 EC- 2,5 l/ha Wing P 462,5 EC- 3 l/ha Buster 100 EC- 1,25 l/ha
Inne	Novobakt Rhizo	Nitragina – łubin	Nitragina – łubin
Fungicydy	Switch 62,5 WG- 1 kg/ha	-	-
Insektycydy	2x Mospilan 20 SP- 0,2 kg/ha	-	-

Tabela 13.3. Łubin żółty . Wyniki ogólne doświadczeń. Rok zbioru 2024.

Lp.	Wyszczególnienie		Białogard	Rarwino	Karżniczka
	1		2	3	4
1	Siew	<i>data</i>	09.04.	28.03	10.04
2	Kwitnienie - początek	<i>data</i>	10.06.	31.05	12.06
3	Kwitnienie – koniec	<i>data</i>	25.06	26.06	28.06
4	Dojrzałość techniczna	<i>data</i>	26.07	30.07	08.08
5	Zbiór	<i>data</i>	09.08	12.08	20.08
6	Wysokość roślin	<i>Cm</i>	81	59	73
7	Masa 1000 nasion	<i>g</i>	160,4	124,4	134,0
8	Plon nasion	<i>dt/ha</i>	23,3	9,9	29,7

Tabela 13. 4. Łubin żółty. Plon nasion odmian (dt/ha). Rok zbioru 2024.

Lp.	Odmiana	Białogard	Rarwino	Karżniczka
	1	2	3	4
	Wzorzec dt/ha	23,3	9,9	29,7
1	MISTER	23,5	9,9	28,2
2	BURSZTYN	24,0	9,4	27,3
3	PUMA	22,1	10,9	30,8
4	DIAMENT	24,4	10,4	31,7
5	GOLDENEYE	23,3	9,2	26,9
6	SALUT	22,6	9,8	29,6
7	OPAL	23,3	9,5	33,2

Tabela 13. 5. Łubin żółty. Plon nasion odmian (dt/ha). Lata zbioru 2022- 2024.

L.p.	Odmiana	2024	2023	2022	2023 - 2024	2022 - 2024
	1	2	3	4	5	6
	Wzorzec dt/ha	20,9	14,3	25,7	17,6	20,4
1	MISTER	20,5	14,0	25,9	17,2	20,1
2	BURSZTYN	20,2	14,5	24,9	17,4	19,9
3	PUMA	21,3	14,9	29,0	18,1	21,7
4	DIAMENT	22,2	14,9	27,1	18,5	21,4
5	GOLDENEYE	19,8	12,2	24,8	16,0	18,9
6	SALUT	20,6	15,3	24,6	18,0	20,2
7	OPAL	22,0	-	-	-	-

Tabela 13. 6. Łubin żółty. Ważniejsze właściwości rolniczo-użytkowe. Lata zbioru 2022- 2024.

Lp.	Odmiana	Wyleganie przed zbiorem		Wysokość roślin		Masa 1000 nasion		Antraknoza Od początku dojrzewania
		(9°)		(cm)		(g)		(9°)
		2024	2022 - 2024	2024	2022 - 2024	2024	2022 - 2024	2024
	1	2	3	4	5	6	7	8
	wzorzec	6,5	8,0	70,7	60,0	139,6	136,4	8,9
1	MISTER	6,7	8,0	68,0	59,7	139,6	135,5	8,9
2	BURSZTYN	6,5	7,9	69,0	59,3	134,8	132,0	9,0
3	PUMA	4,9	7,5	72,0	62,0	144,4	139,2	9,0
4	DIAMENT	6,8	8,0	73,0	60,0	140,5	138,0	8,6
5	GOLDENEYE	6,8	8,1	68,0	57,3	136,7	134,6	9,0
6	SALUT	7,0	8,1	76,0	62,0	142,5	139,2	8,9
7	OPAL	6,8	-	69,0	-	138,9	-	9,0

-oceny w skali 9° (1° – ocena najslabsza; 9° – ocena najlepsza)

Charakterystyka odmiany łubinu żółtego wpisanej do Krajowego rejestru w roku 2024

Opal (d. WTD 4221)

Odmiana niesamokończąca, niskoalkaloidowa, przeznaczona do uprawy na nasiona paszowe. Plon nasion dość duży. Plon białka średni. Termin kwitnienia i dojrzewania roślin oraz okres kwitnienia średni. Rośliny średniej wysokości. Odporność na wyleganie roślin w fazie końca kwitnienia i przed zbiorem średnia. Równomierność dojrzewania średnia. Udział roślin zielonych przed zbiorem jednofazowym przeciętny. Odporność na antraknozę – dobra. Masa 1000 nasion dość mała. Zawartość białka ogólnego w nasionach bardzo mała, tłuszczu surowego średnia, włókna surowego duża. Zawartość alkaloidów bardzo mała. Optymalna obsada roślin w uprawie na nasiona około 90 szt./m².